

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อเอ่ยถึงประเทศญี่ปุ่นทุกคนมักมองเห็นภาพของความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ และการศึกษาที่ล้ำหน้ากว่าประเทศไทยใด ๆ ในแถบตะวันออกไกลนี้ แม้ว่าประเทศญี่ปุ่นจะเคยประสบพิบัติภัยทั้งทางธรรมชาติอันเนื่องมาจากแผ่นดินไหวและภูเขาไฟระเบิดและรวมถึงการถูกโจมตีด้วยระเบิดปรมาณูจากกลุ่มประเทศมหาอำนาจทางตะวันตกในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองถึงสองครั้งสองครา กระนั้นก็ยังเป็นที่ยอมรับว่าประเทศญี่ปุ่นในปัจจุบันเป็นประเทศผู้นำระดับแนวหน้าในชาติตะวันออกไกลด้วยกันอย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้คนไทยหันความสนใจและตั้งใจศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับญี่ปุ่นมากขึ้น เพื่อจะได้ทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ได้ลึกซึ้งไปกว่าที่เป็นอยู่และเพื่อทราบแนวโน้มและทัศนคติของชาวญี่ปุ่นที่มีต่อชาวไทยและมองชาวไทยที่มีต่อชาวญี่ปุ่น

อันที่จริงแล้วทั้งประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นได้มีสัมพันธภาพอันดีต่อกันมาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา วัฒนธรรมของญี่ปุ่นได้มีอิทธิพลต่อไทยมากขึ้นเป็นลำดับ โดยผ่านด้านการติดต่อค้าขาย การช่วยเหลือ และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม แม้ว่าในปัจจุบันจะยังจำกัดอยู่ในด้านวัฒนธรรมการบริโภค วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจและการเมือง แต่เมื่อพิจารณาถึงพลังการขยายตัวของญี่ปุ่นและสถานการณ์ทั่วไปแล้วก็มีแนวโน้มที่อิทธิพลทางวัฒนธรรมของญี่ปุ่นจะเพิ่มมากขึ้น ทั้งในด้านที่มีอิทธิพลอยู่แล้วและขยายไปยังด้านอื่น เช่น ศิลปกรรม วรรณกรรม ภาษา และการศึกษาด้วย (บัญญัติ สุรการวิทย์ 2525: 155)

หากกล่าวถึงเฉพาะด้านวรรณกรรม ประเทศญี่ปุ่นก็นับว่ามีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในเรื่องเกี่ยวกับการผลิตวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีคุณภาพสูงออกจำหน่ายเป็นจำนวนมาก และมีแรงดึงดูดใจต่อเด็กมากเช่นกัน (วิริยะ ลิริสิงห์ 2524: 7) รวมทั้งมี

การแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนจากประเทศเพื่อนบ้านและประเทศทางตะวันตกมาเผยแพร่อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้รัฐบาลยังเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการอ่านเพื่อกระตุ้นให้เด็ก ๆ รักการอ่าน ตัวอย่างเช่น จัดโครงการอ่านหนังสือร่วมกันระหว่างแม่กับลูก จัดสัปดาห์อ่านหนังสือสำหรับเด็กเป็นประจำทุกปีและมีการประกวดทำบรรณนิทัศน์หนังสือสำหรับเด็กเยาวชนแห่งชาติด้วย (Watanabe 1973: 380-388)

นอกจากนี้ยังมีสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนของญี่ปุ่น คือ สมาคมเยาวชนญี่ปุ่น (Japan Juvenile Association) มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างและสะสมวรรณกรรมสำหรับเด็กในสมัยประชาธิปไตย โดยได้จัดพิมพ์วารสารชื่อ Nihon Jido Bangaku (วรรณกรรมสำหรับเด็ก) แจกจ่ายแก่สมาชิก อีกสมาคมหนึ่งนั้นได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นสมาคมอาชีพสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมสำหรับเด็กคือ สมาคมนักเขียนเรื่องสำหรับเด็กแห่งญี่ปุ่น (Japan Children's Writers Association) สมาคมนี้ได้จัดพิมพ์วารสารรายเดือนชื่อ Juvenile Literature ออกจำหน่าย เรื่องที่ลงในวารสารล้วนเป็นผลงานของสมาชิก (ปราณี เชียงทอง 2526: 43-44)

การส่งเสริมทางด้านวรรณกรรมของประเทศญี่ปุ่น อีกประการหนึ่งคือ การมอบรางวัลวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ* ให้แก่บุคคลในวงการวรรณกรรมอื่นได้แก่ นักเขียนหรือนักประพันธ์ที่มีผลงานดีเด่นในงานเขียนประเภทต่าง ๆ อาทิ เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องเบาสมอง เรื่องสำหรับเด็ก เรื่องนักสืบ เรื่องลึกลับ รวมทั้งบทความด้วย นอกจากนี้ยังมีการมอบรางวัลให้แก่ผู้จัดพิมพ์วรรณกรรมดีเด่นแต่ละประเภทรวมครอบคลุมถึง การวิจารณ์ การวิจัย และการแปลวรรณกรรมญี่ปุ่น เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านวรรณกรรมให้พัฒนาก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปรวมทั้งเป็นการให้กำลังใจแก่ผู้ผลิตวรรณกรรมแต่ละประเภทดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

* ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ก. หน้า 220.

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า งานแปลเป็นงานสื่อสารและผสมผสานความเข้าใจต่อกันระหว่างสองภาษาและสองวัฒนธรรม ผู้แปลหนังสือจากภาษาหนึ่งมาอีกภาษาหนึ่งก็ทำหน้าที่เหมือนนักการทูตในส่วนหนึ่ง คือ ทูตทางวรรณกรรมนั่นเอง

และด้วยเหตุที่ปี 2529 นี้ องค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้เป็นปีสันติภาพสากลสำหรับประเทศญี่ปุ่นซึ่งในอดีตเคยสูญเสียสันติภาพอันยิ่งใหญ่ในสงครามโลกครั้งที่ 2 อันเป็นผลให้เมืองนางาซากิและเมืองฮิโรชิมาต้องเหลือแต่ซากและร่างผู้คน ญี่ปุ่นในปัจจุบันจึงเป็นประเทศหนึ่งที่ถูกนำมากล่าวอ้างถึงในแง่ที่เกี่ยวข้องกับคำว่า "สันติภาพ" อยู่เสมอ

จากงานวิจัยของ จันทนีย์ พาณิชผล (2527) ที่ผ่านมา ซึ่งได้วิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือสำหรับเด็กที่แปลเป็นภาษาไทย พ.ศ. 2520 - พ.ศ. 2525 พบว่าหนังสือส่วนใหญ่แปลจากวรรณกรรมสำหรับเด็กของตะวันตกแทบทั้งสิ้น และมีเพียงเรื่องเดียวที่แปลมาจากวรรณกรรมของตะวันออก คือ เรื่อง เลื่อนดาวสามตัว แปลจากวรรณกรรมจีน จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ พี พี

ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้นประกอบกับภาวะที่กำลังเติบโตของวรรณกรรมแปลในขณะนี้ ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับวรรณกรรมญี่ปุ่นที่แปลเป็นภาษาไทย เพื่อพิจารณาว่าในเนื้อหาของวรรณกรรมเหล่านั้นมีเรื่องเกี่ยวกับอะไรและมีแนวคิดใดบ้าง โดยในการศึกษารุ่นนี้จะเลือกวิเคราะห์หนังสือเล่มที่แปลมาจากวรรณกรรมญี่ปุ่น พิมพ์ออกจำหน่ายในช่วงระยะเวลา 10 ปี คือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 - พ.ศ. 2529

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับในต่างประเทศ มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมญี่ปุ่นอยู่เป็นจำนวนมาก จากการค้นคว้าใน Dissertation Abstracts International พบว่า ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา คือปี พ.ศ. 2520 ถึง พ.ศ. 2529 (ค.ศ. 1977 - ค.ศ. 1986) มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประมาณ 30 เรื่อง งานวิจัยส่วนใหญ่จะศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับชีวิตและงานเขียนของนักประพันธ์ที่มีผลงานอันมีชื่อเสียง อาทิ งานวิจัยของ Alan S. Woodhall (1978: 3589A) เรื่อง "Romantic Edo Fiction : A Study of the Ninjobon and Complete Translation of Shunshoku Umegoyomi" งานวิจัยของ Albert Ryne

Ikoma (1979: 7350A) เรื่อง "Sakagushi Ango : His Life and Work" งานวิจัยของ Yoshiko Yokoshi Samuel (1981: 3605A) เรื่อง "The Life and Works of Oe Kenzaburo" และงานวิจัยของ Eri Fujita Yasunari (1982: 3321-A) เรื่อง "Buson and Haisai : A Study of Free-Form Haikai Poetry in Eighteenth Century Japan" นอกจากงานวิจัยดังกล่าว ยังมีงานวิจัยที่สำคัญที่จะกล่าวถึงผลวิเคราะห์โดยสังเขป คือ

Harue M. Summersgill (1985: 533A) ได้วิจัยเรื่อง "Natsume Soseki's Higan Sugi Made : A Critical Study and Complete English Translation" ผลการวิจัย สรุปได้ว่า นวนิยายของ Soseki ได้พรรณนาถึงความมิดนและความทรمانปวศร้าวของชีวิตมนุษย์มากกว่านวนิยายเรื่องอื่น ๆ ที่เคยมีมาและรูปแบบใหม่ของการเขียนนวนิยายเรื่องนี้ คือ การเปลี่ยนบทบาทของตัวละคร การจงใจให้เรื่องไม่สัมพันธ์กัน เมื่อพิจารณาแล้วก็พบว่า Soseki ได้แนวความคิดมาจาก งานบรรยายของ William James ที่ชื่อว่า The Pluralistic Universe นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้วิเคราะห์วิจารณ์ชีวิตช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อและอาชีพของ Soseki ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนจุดมุ่งหมายและแนวการเขียนนวนิยายของเขาด้วย สำหรับเนื้อหาส่วนใหญ่ของงานวิจัยชิ้นนี้ จะกล่าวอย่างละเอียดถึงการแปลที่พิถีพิถันและถูกต้องของนวนิยายเรื่องนี้ที่แปลเป็นภาษาอังกฤษ และใช้ชื่อว่า Until After the Spring Equinox

ในปีเดียวกันนี้เอง Paul Gordon Schalow (1985: 2295A) ก็ได้วิจัยเรื่อง "The Great Mirror of Male Love" (เฉพาะบทที่ 1 และบทที่ 2) จากเรื่องเดิมชื่อ "Nanshoku okagami" ซึ่งเป็นงานเขียนของ Ihara Saikaku งานวิจัยชิ้นนี้นับเป็นบันทึกของงานแปลที่สมบูรณ์ที่สุดของเรื่อง "The Great Mirror of Male Love" ในหน้าของงานวิจัยกล่าวถึงงานเขียนที่เขียนถึงเรื่องรักร่วมเพศของชายที่เคยมีมาแต่ครั้งอดีต ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ในบทที่ 1 นั้นเป็นการบรรยายในแต่ละเรื่อง จำนวน 40 เรื่อง ซึ่งมีเนื้อหาเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็กหนุ่มที่มีหน้าตาดีและพฤติกรรมรักร่วมเพศของเขา สำหรับบทที่ 2 นั้น ผู้วิจัยได้สรุปถึงสมมติฐานที่ทำให้ผู้เขียนนวนิยายเรื่องนี้มีแรงบันดาลใจในการเขียน อันเนื่องมาจาก Saikaku มีความคุ้นเคยโดยส่วนตัวกับนักแสดงละครคาบูกิ ในขณะเดียวกันเขาก็ได้ศึกษาถึงโลกของชาмуไรด้วย ผู้วิจัยได้สรุปตอนท้ายว่า ถ้าผู้อ่านปราศจากความเข้าใจในนวนิยายเรื่องนี้

ของ Saikaku แล้ว ก็เป็นไปไม่ได้ที่จะทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ถูกต้อง และแม่นยำเกี่ยวกับ สังคม วัฒนธรรม และความจริงที่เป็นไปในวรรณกรรมของญี่ปุ่นในศตวรรษที่ 17 และนับว่านวนิยายเรื่องนี้เป็นเอกสารชิ้นสำคัญที่สุดเพียงชิ้นเดียวที่เกี่ยวกับความรักร่วมเพศของชายในยุคนั้น ถือว่าเป็นงานแปลที่มีค่ามากเพราะเป็นก้าวแรกที่นำไปสู่การศึกษาเรื่องรักร่วมเพศของชายในประเทศอังกฤษ

ในปี ค.ศ. 1986 Karen Renee Colligan (1986: 533A) ได้วิจัยเรื่อง "The Emergence of Environmental Literature in Japan" ผลการวิจัยสรุปเฉพาะวรรณกรรมประเภทนวนิยายและเรื่องสั้นในรอบ 20 ปีที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้สรุปแบ่งเนื้อหานวนิยายและเรื่องสั้นออกได้ 2 ประเภทคือ เนื้อหาที่เกี่ยวกับ ภาวะมลพิษและเนื้อหาที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ เนื้อหาดังกล่าวจะปรากฏในนวนิยายหรือเรื่องสั้นที่กล่าวถึง เช่น ภาวะมลพิษในเมืองแร่ซึ่งมีผลต่อสุขภาพของคนงานเหมืองแร่ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นราวต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 นี้ บางเรื่องจะบรรยายลักษณะของประชากรที่ถูกพิษของสารปรอทจากโรงงานอุตสาหกรรมหรือกล่าวถึงปฏิกิริยาและผลกระทบอย่างมากของสาร เคมีและภาวะมลพิษอีกหลายเรื่องก็มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียกร้อง เพื่อรณรงค์ให้บางพื้นที่ที่ควรได้รับการรักษาปกป้องเพื่อหลีกเลี่ยงภาวะมลพิษดังกล่าว เป็นพิเศษ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้พบว่าในการที่จะส่งข่าว สารข้อมูลดังกล่าวสู่ผู้รับในรูปแบบของนวนิยายหรือ เรื่องสั้นนั้น นักเขียนส่วนใหญ่จะใช้เทคนิคในการเขียนผสมผสานระหว่างสารคดีและนวนิยายรวมกัน เช่น ถ้าเขียนนวนิยายหรือเรื่องสั้นที่เล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต ก็มักจะเขียนในเชิงประวัติศาสตร์หรือชีวประวัติบุคคล ในขณะที่เขียนถึง เรื่องการป้องกันภาวะมลพิษในอนาคตก็จะเขียนเป็นนวนิยายวิทยาศาสตร์ เค้าโครงเรื่องของนวนิยายดังกล่าวมักเกี่ยวกับความโศกเศร้าของมนุษย์ที่มีต่อภาวะมลพิษ ความไม่ไว้วางใจของมนุษย์เกี่ยวกับความเป็นจริงของเทคโนโลยี ความผูกพันอย่างแนบแน่นของมนุษย์ที่มีต่อแผ่นดินที่อยู่อาศัย ความรู้สึกสำนึกที่ดีต่อแผ่นดินที่อาศัยและความ เห็นคุณค่าที่จะฟื้นฟูค่านิยมทางธรรมชาติ ควบคู่ไปกับความสำนึกและตระหนักถึงการเรียนรู้ในวิชาที่ว่าด้วยอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อมนุษย์และสัตว์

ผลการวิจัยในต่างประเทศ สรุปได้ว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา งานเขียนของนักเขียนชาวญี่ปุ่น ที่แปลเป็นภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะในรูปแบบของนวนิยายและเรื่องสั้น เนื้อหาเป็นเรื่องเกี่ยวกับชะตากรรมขมขื่นในชีวิตของมนุษย์ รักร่วมเพศของชาย เช่น ซามูไรกับเด็กหนุ่ม นักแสดงละครคาบูกิกับผู้ร่วมงาน ตลอดจนถึงเรื่องราวเกี่ยวกับภาวะมลพิษ

ที่ทำให้เกิดการกระทบกระเทือน การสูญเสียต่อชีวิตของมนุษย์ รวมทั้งการอนุรักษ์ธรรมชาติ การรณรงค์ให้เห็นถึงความปลอดภัยในชีวิตมนุษย์ เพื่อหลีกเลี่ยงภาวะมลพิษ ซึ่งนับว่าเป็นงานวิจัยที่สอดคล้องและสะท้อนถึงความเป็นจริงในปัจจุบัน ตลอดจนถึงสะท้อนให้เห็นแนวทางในการเขียนรูปแบบใหม่ของนักเขียนที่มุ่งเสนอสาระความเป็นจริง ความรู้ใหม่ ๆ ที่เชื่อถือได้แก่ผู้อ่านมากขึ้นกว่าแต่ก่อนด้วย

ในประเทศไทยมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องคือ งานวิจัยเรื่อง "หนังสือแปลในประเทศไทย" ของ วรณี ตองเคียน (2515) ผลการวิจัยสรุปว่า ประเทศไทยมีหนังสือแปลที่เป็นลายลักษณ์อักษรมาประมาณ 500 ปีมาแล้ว ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาถึงปัจจุบันมีหนังสือแปลประมาณ 1,300 เรื่อง ในสมัยแรกผู้แปลเป็นผู้ที่พระมหากษัตริย์โปรดเกล้าฯ ให้แปล ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เริ่มมีการแปลหนังสือภาษาต่างประเทศ อันเป็นการเริ่มต้นของการแปลในสมัยปัจจุบัน ผู้แปลในปัจจุบันร้อยละ 55 เป็นข้าราชการและอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ใช้ต้นฉบับภาษาอังกฤษร้อยละ 55 ต้นฉบับภาษาจีน บาลี ฝรั่งเศส และภาษาอื่น ๆ ประมาณร้อยละ 15 หนังสือแปลที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2505 - 2509 มีจำนวนมากที่สุดถึงร้อยละ 34.15 ของหนังสือแปลทั้งหมดที่เริ่มพิมพ์ตั้งแต่ พ.ศ. 2408 - 2514 เป็นหนังสือประเภทนวนิยายแปลมากที่สุดถึงร้อยละ 44 ปัญหาที่สำคัญคือ การขาดแคลน ผู้แปลที่เชี่ยวชาญวรรณกรรมทางวิชาการสาขาต่าง ๆ และอัตราค่าแปลต่ำมาก

ในปี พ.ศ. 2527 จันทนีย์ พาณิชผล (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือสำหรับเด็กที่แปลเป็นภาษาไทย พ.ศ. 2520 - 2525 " โดยใช้ประชากรเป็นหนังสือแปลสำหรับเด็กอายุ 11 - 14 ปี จำนวน 115 เล่ม ซึ่งจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เอกชน 7 แห่ง ผลการวิเคราะห์พบว่า หนังสือแปลส่วนใหญ่เป็นนวนิยายสมจริง ที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับสงครามและความรุนแรงมากที่สุด (42.47%) หนังสือส่วนใหญ่มีเนื้อหาที่จะสร้างเสริมพัฒนาการทางสังคมและคุณธรรมในแง่ความมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และรู้จักเสียสละ ความสุภาพอ่อนน้อม ความกล้าหาญและความเมตตากรุณา สำหรับเนื้อหาที่จะช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางสติปัญญา มีกล่าวถึงมากที่สุดในเรื่องของความมีไหวพริบ หนังสือน้อยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการรักษาระเบียบวินัย การพึ่งตนเอง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความตรงต่อเวลา และความรู้ทางชีวประวัติ

ในปีเดียวกันนี้เอง นิสา ซูโต กลุ่มจิตต์ หลายเวช และกานต์มณี ศักดิ์เจริญ (2527) ได้ดำเนินการวิเคราะห์หนังสืออ่านสำหรับเด็กวัย 7-12 ปี พ.ศ. 2524 - 2526 สรุปได้ว่า หนังสือที่แปลมาจากภาษาต่างประเทศมีจำนวน 333 เรื่อง เป็นนวนิยาย 291 เรื่อง สารคดี 38 เรื่อง และกวีนิพนธ์ 4 เรื่อง ผู้แปลที่มีผลงานประเภทนวนิยายมากที่สุดได้แก่ ลมูล รัตตากร สุวิทย์ ขาวปลอด บุญญรัตน์ และสุพรรณนิการ์ เรื่องของต่างประเทศที่มีผู้นิยมแปลมากที่สุดได้แก่เรื่องของ อกาธา คริสตี้ เจมส์ แฮคคีย์ เซส เจนเนท เคลีย์ และ ไอแซคอาซิมอฟ

ปี พ.ศ. 2528 นัยนา บัวทอง วิจัยเรื่อง "การประเมินคุณค่าวรรณกรรมแปลสำหรับเด็กวัย 11 - 14 ปี" วรรณกรรมดังกล่าวมีจำนวน 47 เรื่อง ที่พิมพ์ในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 - 2527 ผลการวิจัยได้แยกแยะถึง 10 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านโครงเรื่อง ด้านแนวคิดของเรื่อง ด้านการเสนอตัวละคร ด้านการใช้ภาษาและแนวการเขียน ด้านการดำเนินเรื่อง ด้านการจบเรื่อง ด้านรูปเล่ม ด้านการสนองความต้องการของเด็กวัยรุ่นและคุณค่าของหนังสือแต่ละเรื่อง โดยระบุจำนวนเรื่องตามเกณฑ์ประเมินคุณค่าไว้ 4 ระดับคือ ระดับดีมาก ระดับดี ระดับปานกลาง และระดับควรปรับปรุง ซึ่งสรุปผลการวิจัยแล้วพบว่า เกณฑ์ระดับดีมาก มีมากที่สุดทั้ง 10 ด้าน และเกณฑ์ระดับควรปรับปรุงมีน้อยที่สุดหรือไม่มีเลยทั้ง 10 ด้าน

สรุปผลการวิจัยในประเทศไทย พบว่า ในประเทศไทยมีวรรณกรรมแปลที่เป็นลายลักษณ์อักษรมาประมาณ 500 ปีมาแล้วตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา การแปลวรรณกรรมปัจจุบันเริ่มต้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ผู้แปลส่วนใหญ่เป็นข้าราชการและอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา และใช้ต้นฉบับงานแปลเป็นภาษาอังกฤษ วรรณกรรมแปลส่วนใหญ่เป็นวรรณกรรมแปลสำหรับเด็กและเยาวชน เนื้อหาของวรรณกรรมแปลส่วนใหญ่เน้นด้านคุณธรรมในด้านต่าง ๆ เช่น ความเสียสละ ความมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น ความเมตตากรุณา ความกล้าหาญ มีคุณค่าทั้งระดับดีมาก ระดับดีและระดับปานกลาง เขียนในรูปแบบนวนิยายมากที่สุด รองลงมาคือสารคดีและกวีนิพนธ์ ผู้แปลที่มีผลงานแปลมากที่สุดและรองลงไปได้แก่ ลมูล รัตตากร สุวิทย์ ขาวปลอด บุญญรัตน์ และสุพรรณนิการ์ แปลจากผลงานของ อกาธา คริสตี้ เจมส์ แฮคคีย์ เซส เจนเนท เคลีย์ และ ไอแซค อาซิมอฟ

จะเห็นว่า หากเปรียบเทียบกันแล้วทั้งวรรณกรรมแปลของต่างประเทศและในประเทศไทยเองนั้น มีการเสนอผลงานวิจัยในรูปแบบคล้ายคลึงกันคือ การวิเคราะห์เนื้อหา และการประเมินค่าเฉพาะของประเทศไทยนั้น วรรณกรรมแปลส่วนใหญ่มาจากวรรณกรรมตะวันตกแทบทั้งสิ้น แต่ของต่างประเทศนั้นได้ขยายขอบเขตงานวิจัยครอบคลุมถึงวรรณกรรมตะวันออกด้วยแล้ว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในประเด็นนี้ จึงได้เลือกที่จะวิจัยวรรณกรรมตะวันออกนั้นคือ วรรณกรรมญี่ปุ่นที่แปลเป็นภาษาไทย เพื่อให้งานวิจัยด้านวรรณกรรมแปลของประเทศไทยได้ขยายขอบเขตกว้างขวางยิ่งขึ้นและเพื่อเป็นแนวทางใหม่สำหรับผู้วิจัยอื่น ๆ ที่ต้องการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับวรรณกรรมแปลทางตะวันออกของชาติอื่น ๆ ต่อไปด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์วรรณกรรมญี่ปุ่นที่แปลเป็นภาษาไทย ในด้านเนื้อหา แนวคิด รูปเล่ม และราคา

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ วรรณกรรมแปล ซึ่งมีข้อกำหนดในการคัดเลือกดังนี้

1. เป็นวรรณกรรมที่พิมพ์จำหน่ายในช่วงระยะเวลา 10 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2520 ถึง พ.ศ. 2529 (เป็นวรรณกรรมทั้งที่ระบุปีที่พิมพ์ชัดเจนและไม่ได้ระบุปีที่พิมพ์แต่มีหลักฐานแน่ชัดว่า ได้พิมพ์วางจำหน่ายในปีนั้น ๆ ซึ่งวรรณกรรมดังกล่าวแปลจากต้นฉบับภาษาญี่ปุ่นโดยตรง รวมทั้งแปลมาจากฉบับภาษาอังกฤษ ซึ่งมาจากต้นฉบับภาษาญี่ปุ่นอีกทีหนึ่ง)
2. เป็นวรรณกรรมญี่ปุ่นที่แปลเป็นภาษาไทย ประเภทนวนิยาย เรื่องสั้น นิทานและกวีนิพนธ์

สมบัติฐาน

การแปลวรรณกรรมช่วงระยะเวลา 10 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2520 ถึง พ.ศ. 2529 ได้มีการแปลวรรณกรรมญี่ปุ่นเป็นภาษาไทยมีปริมาณสูงสุดในช่วงปี พ.ศ. 2528 - พ.ศ. 2529 เนื้อหาของวรรณกรรมสะท้อนให้เห็นถึงชีวิตของคนญี่ปุ่นในยุคสมัยต่าง ๆ ซึ่งเมื่อแปลในภาษาไทย และจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มขนาดพ็อคเก็ตบุ๊คแล้ว ส่วนใหญ่จะมีความหนาประมาณ 100 - 300 หน้า และราคาประมาณ 12 - 85 บาท

คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. **วรรณกรรมแปล** : หนังสือที่แปลมาจากวรรณกรรมญี่ปุ่นจากต้นฉบับภาษาญี่ปุ่นโดยตรง รวมทั้งแปลมาจากฉบับภาษาอังกฤษ ซึ่งมาจากต้นฉบับภาษาญี่ปุ่นอีกทีหนึ่งทั้งร้อยกรองและร้อยแก้ว
2. **นวนิยาย** : เป็นงานเขียนประเภทบันเทิงคดี มีเนื้อเรื่องเหมือนอย่างชีวิตจริง เป็นพฤติกรรมธรรมชาติของมนุษย์ที่มีพฤติกรรมค่อเนื่องกัน มีตัวละคร มีบทสนทนาและการดำเนินเรื่อง
3. **เรื่องสั้น** : เรื่องที่เกิดเพียง เหตุการณ์เดียว มีความคิดสำคัญเพียงประการเดียว มีตัวละครเพียง 2-3 ตัว เนื้อเรื่องจะดำเนินไปชั่วเวลาอันสั้นและจบลงอย่างรวดเร็ว มักตั้งปัญหาให้คิด
4. **นิทาน** : เรื่องเล่าสั้น ๆ เนื้อเรื่องส่วนใหญ่จะเป็นแบบเทพนิยาย มีอิทธิพลปาฏิหาริย์ หรือเป็นตำนาน เป็นเรื่องเล่าสืบต่อกันมา มักสอดแทรกคติเตือนใจในตอนท้ายเรื่อง
5. **กวีนิพนธ์** : บทร้อยกรองที่แต่งขึ้นอย่างมีศิลปะเน้นรูปแบบการใช้ถ้อยคำที่สละสลวย มีการสื่อสารบางประการให้แก่ผู้อ่าน และมีกฎเกณฑ์ของการแต่ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบเนื้อหา แนวคิด รูปเล่ม และราคาของวรรณกรรมญี่ปุ่นที่แปลเป็นภาษาไทย อันจะเป็นแนวทางแก่ผู้แปลและผู้จัดพิมพ์ เพื่อให้เลือกแปลและจัดพิมพ์ เรื่องที่เหมาะสม
2. ใช้เป็นแนวทางในการเลือกหนังสือที่เหมาะสมกับความสนใจสำหรับครูบรรณารักษ์ ตลอดจนผู้ที่สนใจทั่วไปในการพิจารณาเลือกซื้อ
3. ทำให้ทราบถึงวิวัฒนาการและแนวโน้มของการแปลวรรณกรรมญี่ปุ่น เป็นภาษาไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. สืบหาชื่อและรวบรวมวรรณกรรมญี่ปุ่นที่แปลเป็นภาษาไทยจากสำนักพิมพ์ ร้านจำหน่ายหนังสือ ห้องสมุด และแหล่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาความเป็นมาของการแปลวรรณกรรมและประวัติวรรณกรรมญี่ปุ่นจากเอกสาร วารสาร หนังสือ และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
3. ศึกษาแนวทางการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือ เพื่อนำแนวคิดมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างเกณฑ์วิเคราะห์ พร้อมทั้งสัมภาษณ์นักแปลเพื่อขอทราบข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและวัตถุประสงค์ในการแปล เพื่อนำมาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล
4. สร้างเกณฑ์วิเคราะห์และนำเกณฑ์วิเคราะห์ดังกล่าวไปให้ผู้แปลวรรณกรรมญี่ปุ่นเป็นภาษาไทยได้พิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไข
5. อ่านวรรณกรรมญี่ปุ่นที่แปลเป็นภาษาไทยทั้งหมด เขียนบรรณนิทัศน์* และรายการบรรณานุกรม* ลงในบัตร 5" × 8"
6. อ่านวรรณกรรมญี่ปุ่นที่แปลเป็นภาษาไทยทั้งหมดอย่างละเอียดอีกครั้งและวิเคราะห์ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
7. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความถี่เฉลี่ย โดยใช้สูตร $F = \frac{\sum f}{N}$ และแจกแจงค่าคะแนนเป็นร้อยละ โดยใช้สูตร $P = \frac{n}{N} \times 100$
8. สรุปผลการวิเคราะห์ อภิปรายและให้ข้อเสนอแนะ

*ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ข. หน้า 226.